

Bilaga:
Verksamhetsberättelse

Enheten för samhällsplanering
och infrastruktur

Helår 2022

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Väsentliga händelser	3
3	Verksamhetens mål och uppdrag	4
3.1	Perspektiv: Invånare och samhälle	4
3.2	Perspektiv: Process	10
4	Framtida utmaningar	18

1 Inledning

Verksamhetsberättelsen för enheten för samhällsplanering och infrastruktur utgår från tidigare samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsplan för 2022 med redovisning av de delar som avser regionstyrelsens ansvar från och med 2023.

Samhällsbyggnadsnämnden förändrades vid årsskiftet 2022/2023. Ansvaret för en del av de verksamheter som tidigare samhällsbyggnadsnämnden ansvarat för under 2022 har flyttats över till regionstyrelsen. Regionstyrelsen har tagit över ansvaret för infrastruktur för transporter och kommunikation, samhällsplanering och de uppdrag inom regional samhällsplanering som ligger på Region Örebro län. Den nya kollektivtrafiknämnden ansvarar för kollektivtrafikfrågor.

2 Väsentliga händelser

- Oslo-Sthlm prioriteras för inkludering i ScanMed-korridoren
- Beslut om länsplan för regional transportinfrastruktur och regional cykelplan

Samhällsplanering och infrastruktur - Europeiska rådet beslutade i december 2022 att inkludera stråket Oslo-Stockholm i ScanMed-korridoren. Detta är resultatet av ett mångårigt arbete enligt handlingsplan för påverkansarbete för transporter och infrastruktur och ett viktigt steg för att få till finansiering av utredningar och åtgärder i stråket. Under året har en ny länsplan för regional transportinfrastruktur för åren 2022-2033 tagits fram, denna fastställdes av regionfullmäktige i oktober 2022. Parallellt med detta har också en regional cykelplan som ger underlag till hur pengarna för cykelåtgärder i länsplanen ska användas under planperioden tagits fram. Handlingsplan för påverkansarbete för transporter och infrastruktur har antagits politiskt. Arbete enligt handlingsplanen har skett under ett flertal år men att den nu är politiskt antagen ger ytterligare tyngd till Region Örebro läns prioriteringar inom infrastruktur och transporter. Under året har det formerats ett regionalt drönarnätverk och inlett arbete i syfte att bli Sveriges ledande drönarregion. Detta innebär att Region Örebro län leder och samordnar processen att planlägga det undre luftrummet i länet. Ett arbete som kommer ta mer tid och resurser i anspråk under 2023.

Påverkan från Pandemin

Samhällsplanering och infrastruktur - Pandemin ledde under inledningen av året till att flertalet möten och konferenser fick genomföras digitalt eller senareläggas, bland annat den årliga infrastruktur- och transportdagen som genomfördes digitalt istället för fysiskt. När restriktionerna lättade och fysiska möten återigen kunde genomföras fanns ett uppdämt behov av att träffas i de samarbeten och partnerskap som Region Örebro län ingår i, detta ledde till en period under våren med mycket resor. Under hösten har mängden resor återgått till en mer normal nivå och det blir lättare och lättare att få till en bra blandning av fysiska och digitala möten. Ökade möjligheter till och mer vana vid digitala möten har också gett möjligheter till mer effektivt arbete och ökat utbyte med externa parter.

Påverkan från situationen i Ukraina

Samhällsplanering och infrastruktur - Situationen i Ukraina och det försämrade säkerhetsläget i världen har lett till att kris- och beredskapsfrågor tydligare hamnat på agendan i en rad olika sammanhang. Bland annat stråket Oslo-Stockholms betydelse ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Detta har lett till ett behov av ökad omvärldsbevakning och kompetensutveckling kring denna typ av frågor.

3 Verksamhetens mål och uppdrag

Symbolförklaringar

Färgindikatorer, resultat måluppfyllelse helår och resultat genomförande av uppdrag helår.

= uppnått eller överträffat målnivån

= mindre, acceptabel avvikelse från målnivån

= större negativ avvikelse från målnivån

Förändringspilar, utveckling under året, resultat helår jämfört med föregående år alternativt årets början

= resultatet har förbättrats,

= resultatet är oförändrat,

= resultatet har försämrats

Indikatorer, status för perioden vid helår

= helt,

= delvis,

= inte alls,

= värde saknas för perioden

3.1 Perspektiv: Invånare och samhälle

Perspektivet invånare och samhälle beskriver inriktningar, ambitioner och de viktigaste målsättningarna för nämndens verksamheter för att invånarnas och samhällets behov ska tillgodoses på bästa sätt.

Effektmål 7. Länets invånare och de som verkar i Örebro län har stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet.

Kommentar

Bedömningen är att resultatet för samhällsbyggnadsnämndens effektmål i stort är oförändrad och ligger kvar på samma nivå sedan ett år tillbaks. Det finns verksamheter inom nämndens ansvar där måluppfyllelsen kommer att vara god, medan andra har stora utmaningar.

Det är god måluppfyllelse för verksamhetsmål inom infrastrukturplanering som ger en fungerande infrastruktur och kommunikationer.

Mål: Region Örebro län har ökat sin förståelse för och har påverkat EU:s politiska agenda till Örebroregionens fördel.

Kommentar

Utvecklingsledare för internationella frågor, förvaltningens sakområden och Central Sweden arbetar tillsammans för den internationella dimensionen i det regionala utvecklingsarbetet. Fokus för arbetet inom Central Sweden, Region Örebro läns Brysselkontor, är områdena Innovation, Energi och klimat, Transport och infrastruktur samt sammanhållningspolitik. Det internationella teamet bevakar dock bredare förvaltningens uppdrag och för löpande dialog med sakområdena om exempelvis aktuella EU samråd för att öka Region Örebro läns kunskap och kunna påverka EU-agendan utifrån regionens behov och förutsättningar. Under året har de nya EU-programmen godkänts och utlysningar kommit igång. Mobilisering och utarbetandet av projektansökningar har varit i fokus inom ERUF, ESF+ samt Interregprogrammen (Central Baltic, Östersjöprogrammet och Interreg Europe). Region Örebro län har också varit aktiv i de internationella nätverken AER, REVES och CPMR. I enlighet med handlingsplan för påverkansarbete inom området infrastruktur och transporter har också samarbete skett med andra organisationer och partners för att påverka EU's politiska agenda inom transportområdet. Detta har bland annat bidragit till europeiska rådets förslag att inkludera Oslo-Stockholm i ScanMed-korridoren.

Detta mål hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Antal remissvar, konsultationer och andra insatser som regionen spelat in för att påverka EU:s politiska agenda till Örebroregionens fördel. Kommentar 9 stycken (Helår 2021 8 stycken). Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.	9 st	■ —
Antal informationstillfällen till de politiska församlingarna och till tjänstepersoner i Region Örebro län Kommentar 33 stycken (Helår 2021 40 stycken) kopplade till enheten projektstöd generellt om EU. Därutöver har 12 stycken informationstillfällen som handlat om specifikt transport- och infrastrukturpolitik på EU-nivå hållits. Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.	33 st	■ —
Antal initiativ/samarbeten sprungna ur internationella plattformar och nätverk Kommentar 3 stycken (Helår 2021 5 stycken) kopplade till enheten projektstöd. Enheten samhällsplanering och infrastruktur har varit involverade i två av dessa, UIC2 Manifesto och Letter of intent 5G. UIC2 medlemskap och manifest har lett till deltagande på drönarkonferens i Bern, Schweiz och nya kontakter samt ökad kunskap i drönarfrågan. Därutöver görs inom Scandria Alliance görs förberedelse för att på nytt söka finansiering för projektet Baltic Goes Green. Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.	3 st	■ —

Enheten samhällsplanering och infrastruktur har under 2022 haft ett nära samarbete med Central Sweden och gjort ett flertal insatser för att påverka EU's politiska agenda.

Mål: Verksamhetsmål: Region Örebro län har en regional fysisk planering som är tydlig och som bidrar till attraktiva boende miljöer i hela länet som skapar social och ekonomisk hållbarhet.

Kommentar

Under året har samarbetet med kommunerna utvecklats som en följd av diskussioner om fysisk planering och markanvändning på FÖL-mötena och inom ramen för arbetet att planlägga det undre luftrummet. I maj genomfördes ett seminarium om byggande på jordbruksmark för tjänstepersoner och politiker i länets kommuner, seminariet arrangerades i samarbete med bland annat LRF.

Detta mål hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Antal genomförda informella möten med länets kommuner i enlighet med överenskommen samverkansstruktur i det regionala samverkansrådet.	4	 —
Kommentar Fyra möten har hållits i nätverket FÖL, fysisk planering i Örebro län. Dessa möten är informella vilket innebär att inga formella anteckningar förs och innehåll på mötena bestäms gemensamt med kommunerna och länsstyrelsen utifrån behov av dialog i olika planeringsfrågor och företeelser. Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		
Antal genomförda möten med kommuner, regionala aktörer, statliga myndigheter, departement etc. angående fysisk planering och markanvändning.	120 st	— —
Kommentar Både fysiska och digitala möten, även medräknat möten inom ramen för projekt. Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		
Antal svar på och ställningstaganden till remisser, brev etc. kopplat till fysisk planering (t ex kommunala översiktsplaner och detaljplaner, statliga remisser, medborgar-förslag, frågor via hemsidan)	28 st	— —
Kommentar 28 ärenden har registrerats i Platina och beretts för beslut. Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		

Mål: Verksamhetsmål: Region Örebro län arbetar strategiskt på ett sätt som ger en fungerande infrastruktur och kommunikationer som möjliggör en hållbar utveckling.

Kommentar

Under året har ny länsplan för regional transportinfrastruktur tagits fram, remitterats och

beslutats. Arbeta har också inletts på tjänstepersonsnivå för framtagande av storregional systemanalys 2024. Region Örebro län har formerat ett regionalt drönarnätverk med BRO, Örebro universitet, Örebro airport och Örebro kommun samt inlett förberedande arbeten för en planläggning av det undre luftrummet med en målsättning om att bli Sveriges ledande drönarregion. Region Örebro län har ansökt om nya projekt men inte fått ansökningarna beviljade. Under 2023 genomförs tester i HCT Duo projektet. Region Örebro län har genom ett flertal aktiviteter genomfört påverkansarbete på EU och nationell nivå enligt handlingsplan för påverkansarbete, dessa har till exempel bidragit till ministerrådets prioritering att inkludera Oslo-Sthlm i ScanMed-korridoren.

Detta mål hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
<p>Antal möten med kommuner, Trafikverket och andra myndigheter angående utveckling av länets infrastruktur</p> <p>Kommentar</p> <p>Framförallt samverkansmöten med Trafikverket, möten om framtagande, uppföljning och genomförande av länsplan samt möten inom ramen för pågående åtgärdsvalsstudier.</p> <p>Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.</p>	70	— —
<p>Antal besvarade remisser, brev etcetera kopplat till utveckling av infrastruktur (t ex väg- och järnvägsplaner, nationella planen, medborgarförslag, frågor via hemsidan)</p> <p>Kommentar</p> <p>Remissvar gällande förslag till nationell plan samt svar på remisser rörande utveckling av väg- och järnvägsinfrastruktur.</p> <p>Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.</p>	30	— —
<p>Antal påverkansåtgärder genomförda i enlighet med handlingsplan för påverkansarbete för transporter och infrastruktur</p> <p>Kommentar</p> <p>Möten inom samarbetet En Bättre Sits, med bolaget Oslo-Sthlm 2.55 AB, Västra stambanegruppen samt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hearing med infrastrukturdepartementet • Öppet brev till infrastrukturministern • Seminarium i EU-Bryssel - Future of TEN-T med CPMR NSC & BSC TWG • Deltagande på Connecting Europe Days • Möte med trafikpolitiska talespersoner • Möte med Niklas Lundin, Infrastrukturdepartementet • Öppet brev till Eneroth om uteblivna satsningar på Mälärbanan • Politiskt beslut om att RÖL ska ansluta sig till UIC2 Manifesto och medlem i UIC2 • Hearing i pågående utredning om statligt ansvar om regionala flygplatser • Möte med Siamak Jalali för påverkansåtgärder kring Oslo-Sthlm inkludering i ScanMed • Erfarenhetsutbyte regionala elektrifieringslöften <p>Delta på nätverksträff på infrastrukturdepartementet och presentera elektrifieringslöftet.</p>	52	— —

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		
Mängd investerade medel i cykelinfrastruktur inklusive statlig medfinansiering av kommunal cykelinfrastruktur	10 395 500 st	— —
Kommentar Siffror presenteras med ett års eftersläpning, summan gäller för 2021. Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		

Mål: Verksamhetsmål: Region Örebro län skapar drivkraft, engagemang och samverkan för länets aktörer gällande förnybar energi, effektiv energianvändning och växthusgasutsläpp nära noll.

Kommentar

Detta mål delas sen årsskiftet 2022/2023 mellan regionstyrelsen och kollektivtrafiknämnden.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Antal externa deltagare vid aktiviteter. Fördelning per sektor redovisas.	122 st	— —
Kommentar Infradagen 2022: 83 deltagande. (2 akademi, 18 kommun, 11 statlig myndighet, 24 näringsliv, 7 okända och 20 region varav 1 extern region [Västmanland]) Elvåg: 39 stycken. (2 statlig myndighet, 3 kommuner, 1 akademi, 33 näringsliv) Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		
Antal samverkansaktörer i nätverk och projekt. Fördelning per sektor redovisas.	39 st	— —
Kommentar Elvåg: 39 stycken. (2 statlig myndighet, 3 kommuner, 1 akademi, 33 näringsliv) Transport och logistik: ett flertal samverkansaktörer via CLOSER och Stockholm-Mälardalens storregionala godstransportråd i styrelse, arbetsgrupper, temagrupper och specifika projekt. Saknar möjlighet att redovisa exakt antal aktörer då medlemskap i CLOSER och Stockholm-Mälardalens storregionala godstransportråd gäller för hela organisationer/företag, antalet personer kan därför variera. Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		
Antal initiativ/samarbeten sprungna ur nätverk och projekt.		— —
Kommentar Indikatorn mäts på regional tillväxtnämnd.		

Uppdrag: Fastställa regional cykelplan.

Kommentar

Uppdraget är slutfört.

Regional cykelplan fastställdes av samhällsbyggnadsnämnden i september 2022.

Detta uppdrag hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.

Uppdrag: Utredda behov av en regional godsstrategi.

Kommentar

Behov har utretts och sammanställts redovisas till regionstyrelsen våren 2023.

Detta uppdrag hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.

Uppdrag: Fastställa ny länsplan för regional transportinfrastruktur i enlighet med regeringens direktiv där uppdragen om det finmaskiga vägnätet från verksamhetsplanerna för 2019 och 2020 arbetas in.

Kommentar

Uppdraget är slutfört.

Ny Länsplan för regional transportinfrastruktur fastställdes av regionfullmäktige i oktober 2022. Pengar finns avsatt för åtgärder på det finmaskiga vägnätet under planperioden 2022-2033. I december 2022 kom besked från Trafikverket att de via nationella planen samfinansierar trafiksäkerhets- och cykelåtgärder. För cykelåtgärder blir den indikativa samfinansieringsprocenten 30% av avsatta medel under perioden 2022-2027 och för mittsepareringsåtgärder är samfinansieringsprocenten 16% av upparbetade medel under perioden 2023-2027.

Detta uppdrag hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.

Uppdrag: Fatta politiskt beslut om handlingsplan för påverkansarbete.

Kommentar

Uppdraget är slutfört.

Beslut om handlingsplan för påverkansarbete fattades av samhällsbyggnadsnämnden i april 2022.

Detta uppdrag hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.

Effektmål 8. Länets invånare, samhället och företag har tillgång till bra digitala tjänster, utifrån deras behov.

Kommentar

Inom samhällsbyggnadsnämndens verksamheter tas hela tiden steg mot en ökad digitalisering.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Ett ökat utbud av digitala tjänster för att ge ökad delaktighet och tillgänglighet för invånare, organisationer och företag och möta kravet om ”Digitalt först”.	 Helt	 —
Kommentar Fler och fler digitala tjänster tillhandahålls och tjänsternas innehåll och kvalitet förbättras löpande.		
Andelen hushåll och företag i länet som har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s ska öka i förhållande till föregående år.	81%	80% —
Kommentar Andelen hushåll och företag i länet som har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s ökar successivt. Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		
Andel med bredband med minst 100 Mbit/s.	81%	80% —
Kommentar Siffror presenteras med ett års eftersläpning, dessa gäller för 2021. Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		
Andel med fiber med minst 100 Mbit/s.	78%	77% —
Kommentar Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		
Andel med bredband med minst 30 Mbit/s.	98 %	100%
Kommentar Siffror presenteras med ett års eftersläpning, dessa gäller för 2021. Denna indikator hör sen årsskiftet 2022/2023 till regionstyrelsens ansvar.		
Antal kommuner som uppnått indikatorn om 95 procent för 100 Mbit/s.	0 st	 —
Kommentar Telia (en större aktör) har påbörjat ett uppsamlingsheat för flera av länets tätorter med kraftigt reducerat installationspris. Detta kommer leda till en ökning av tillgång till 100 Mbit/s i flera men inte alla av länets tätorter. Detta tillsammans med att det har beviljats 78 miljoner i stöd för utbyggnad under 2022 gör att steg tas mot att uppfylla målen.		

3.2 Perspektiv: Process

Perspektivet process är strategier för arbetsmetoder och arbetsprocesser för att målen i perspektivet invånare och samhälle ska kunna uppfyllas. Strategierna är långsiktigt övergripande tillvägagångssätt för hur effektmålen ska uppnås och anger inriktningen för hur verksamheten ska utföras.

Strategi: Kvalitet och utveckling

Strategier för kvalitet och utveckling

- Att skapa värde tillsammans med de Region Örebro län finns till för.
- Att leda för hållbarhet.
- Att involvera och motivera medarbetare.
- Att utveckla värdeskapande processer.
- Att förbättra verksamheten och skapa innovationer.

Kommentar

Förvaltningen Regional utvecklings arbete med kvalitet och utveckling utifrån de fem strategierna är ett ständigt pågående arbete. Exempelvis genomfördes en intressentkartläggning under våren inom området Trafik och samhällsplanering som en del i att kunna arbeta med att skapa värde tillsammans med de Region Örebro län är till för. Arbetet med att ta fram handlingsplaner med resultatet från medarbetarenkäten stödjer strategin att involvera och motivera medarbetare.

Strategi: Digitalisering

Strategier för digitalisering

- Att skapa en hög grad av förankring och ägandeskap i linjeorganisationen för att öka den digitala mognaden i organisationen.
- Att arbeta med utbildning och en lärande organisation för att förändra och utveckla arbetssätt.

Kommentar

Digitalisering ligger högt upp på agendan även fortsättningsvis.

Strategi: Hållbar utveckling

Strategier för hållbar utveckling

- Att samverka och kommunicera tvärfunktionellt inom ordinarie lednings-, huvud-, och stödprocesser.
- Att skapa en hög grad av förankring och ägandeskap i linjeorganisationen gällande hållbarhetsfrågorna.
- Att ha en tydlig målstyrning och kontinuerligt följa upp Program för hållbar utveckling för att försäkra att verksamheterna rör sig mot beslutade mål.
- Att arbeta med utbildning och en lärande organisation för att kontinuerligt utveckla och integrera förståelse av vad hållbar utveckling betyder för verksamheterna.

Kommentar

Hållbar utveckling är en viktig del i samhällsbyggnadsnämndens arbete och kollektivtrafiken och satsningar på infrastruktur för bland annat cykel och kollektivtrafik bidrar till hållbar utveckling

Strategi: Regional utvecklingsstrategi

Strategier för regional utvecklingsstrategi

- Ett utmaningsdrivet genomförande för att nå RUS övergripande mål.
- Att samordna insatser för genomförandet av RUS i samverkan med länets kommuner och övriga externa aktörer.

Kommentar

I genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin (RUS) har tre stora gap mellan nuläge och önskvärt läge identifierats. Där behöves det flera stora förflyttningar – där flera aktörer behöver kraftsamla tillsammans. De identifierade kraftsamlingarna är som strategiska inriktningar på en RUS-övergripande nivå, där man tänker in alla samhällets dimensioner och som går tvärs i genom RUS alla 10 prioriterade områden. Uppföljningen beskriver vilka förflyttningar det regionala utvecklingsarbetet bidragit till genom samverkan inom de prioriterade områdena i RUS och som bidragit till de tre kraftsamlingarna:

- **Ökad inkludering** - Hur kan en mer jämlik utbildningsnivå skapas i länet och öka delaktigheten i samhället för en socialt hållbar utveckling?
- **Stärka barn och ungas förutsättningar att möta sin framtid** - Hur kan Region Örebro län bidra till att fler fullföljer och avslutar sin grundläggande utbildning i hela länet? Att måluppfyllelsen i grund- och gymnasieskolan ökar? Att fler klarar gymnasiet samt att skillnader mellan olika grupper minskar?
- **Omställning till ett långsiktigt hållbart näringsliv och en cirkulär ekonomi** – Hur kan en långsiktig och hållbar omställning av Örebro län skapas för att nå målet om att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland? Hur kan en utveckling av näringslivet som är långsiktig och hållbar främjas?

Ökad inkludering

Bakgrundsbeskrivning

Länets invånare har högre utbildningsnivå, inkomstnivå och sysselsättningsgrad än tidigare och den allmänna hälsan är god. Samtidigt ökar skillnaderna mellan olika grupper och kommuner (inom och mellan). Personer med sämre livsvillkor – det vill säga de som har lägre utbildningsnivå, sämre ekonomi och de som saknar arbete – mår sämre och har sämre förutsättningar än personer med bättre livsvillkor. Det finns en ökad upplevd otrygghet i samhället. Coronapandemin har lett till att de som redan lever under utsatta förhållanden har fått det svårare och skillnader i livsvillkor och levnadsförhållanden riskerar att ytterligare öka ojämlikheterna i hälsa även på lång sikt. Pandemin har lett till ökad vårdskuld som slår särskilt hårt mot sårbara grupper.

Uppnådda förflyttningar i det regionala utvecklingsarbetet

Den samlade bilden är att trenden mot ökade skillnader mellan olika grupper och geografiskt är stark, trots att flera förflyttningar har gjorts genom det regionala utvecklingsarbetet. Samtliga förflyttningar som står under Stärka barn och ungas förutsättningar att möta sin framtid gäller även för Ökad inkludering.

Pandemin och efterföljande kriser har ökat kunskapen om samhällets mest sårbara grupper och pengar har skjutits till från statligt håll. Frågorna prioriteras i högre grad av kommuner,

regionen och staten och insikt finns om att arbetet behöver innebära främjande och förebyggande insatser istället för reaktivt. Uppstart av Mottagning psykisk ohälsa för barn och unga har inneburit tydligare ingång för samverkan i regionen och förväntas leda till en ökad tillgänglighet för den enskilde. Det kan i förlängningen leda till mindre utanförskap och öka individens möjlighet till anställning. Många olika samverkansarbeten inom ramen för Nära vård pågår, där de stora effekterna kan ses mer på längre sikt. Det finns en ökad insikt om behovet av samverkan mellan offentlig sektor, kultur, privat näringsliv, universitet samt civilsamhälle kring lösningar om social sammanhållning och demokrati. Det finns också ökad förståelse och engagemang om att samhällsutmaningar inom dessa områden är komplexa.

Regionala program- och yrkesråd är en central samverkansstruktur för gymnasiala utbildningar mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare, där bland annat collegestrukturen ingår. Flera olika nätverk, projekt och insatser stöttar det gemensamma målet att få till funktionella samverkansstrukturer. Det finns fler kombinationsutbildningar inom SFI än tidigare, där språk- och yrkeskunskaper integreras. Fokus ligger på bristyrken, där arbetsgivare har svårt att rekrytera. Kunskapen om länets arbetsmarknad har ökat. Utbildningsanordnare har tillgång till statistik och prognoser som stöd för att bättre kunna planera och dimensionera utbildningar. Resultat på längre sikt är att fler arbetsgivare kan rekrytera rätt kompetens och att individer får arbete utifrån sina yrkesval.

Pandemin har lett till ökad acceptans för distansarbete och utvecklat de digitala arbetssätten. Det har gett bättre förutsättning till kompetensförsörjning och minskad miljöpåverkan till följd av minskat behov av transporter. En kraftig ökning av stödmedel har lett till bättre förutsättningar till utbyggnad av digital infrastruktur på landsbygden. Det kan på sikt leda till ökade möjligheter att ta del av digital samhällsservice, öka näringslivets konkurrenskraft och ge bättre möjligheter att delta i digitala utbildningar, sociala aktiviteter och fritidsaktiviteter. Däremot kan ökat distansarbete, ökad digitalisering och skola på distans leda till ojämlik hälsa för vissa grupper.

Stärka barn och ungas förutsättningar att möta sin framtid

Bakgrundsbeskrivning

Örebro län har länge haft en låg måluppfyllelse i grund- och gymnasieskolan i nationella jämförelser och färre ungdomar än i riket når behörighet till gymnasieskolan. Vid sidan av undervisning i skolan har fritid, uppväxtvillkor, segregation och föräldrars situation stor betydelse för utveckling av kunskaper och kompetenser. Psykisk hälsa är en viktig faktor för möjligheten att klara av skolan. Flickor uppger i lägre grad än pojkar att de mår bra. Fler barn än tidigare lever i ekonomiskt utsatta hushåll.

Uppnådda förflyttningar i det regionala utvecklingsarbetet

Det finns trender i samhället som försämrar barn och ungas möjligheter att möta sin framtid – försämrad folkhälsa som stärkts under pandemin, ökade skillnader i hälsa och livsvillkor, den upplevda ökade otryggheten i samhället samt klimatomställningen som går för långsamt. Detta till trots har det ändå gjorts förflyttningar inom det regionala utvecklingsarbetet. Samtliga förflyttningar som står under Ökad inkludering gäller även för denna kraftsamling.

Det finns en ökad prioritering och vilja till samverkan kring psykisk hälsa, barn och ungas förutsättningar och måluppfyllelse i skolan, bland annat är det en prioriterad fråga i länets

kommunchefs/regiondirektörs-grupp. Det finns ett engagemang och en övertygelse om att flera av samhällets aktörer behöver samverka kring barn och ungas förutsättningar. Det är en förutsättning för hela länets utveckling och kompetensförsörjning.

Fler än någonsin driver UF-företag (ung företagsamhet) på gymnasiet och deltar i entreprenörskapsstärkande insatser på grundskolan. Det ökar nyföretagandet på sikt och jämnar ut skillnaderna mellan killars och tjejers företagsamhet. UF-elever som driver företag har bättre förutsättningar att klara andra ämnen i skolan tack vare en ökad tilltro till den egna förmågan att forma sin framtid. UF-företagen är i regel hållbara ur alla tre dimensioner.

Omställning till ett långsiktigt hållbart näringsliv och en cirkulär ekonomi

Bakgrundsbeskrivning

En av länets – och hela världens – största utmaningar är klimatutmaningen som kräver en stor omställning i samhället. Den innebär att behöver minska våra utsläpp, bli mer energieffektiva och det behövs satsning på cirkulära affärsmodeller, teknikutveckling och hållbara innovationer. Denna omställning ställer nya krav på länets kompetensförsörjning.

Uppnådda förflyttningar i det regionala utvecklingsarbetet

Det har skett förflyttningar genom det regionala utvecklingsarbetet för ett mer hållbart näringsliv och en cirkulär samhällsekonomi. Trots det går klimatomställningen för långsamt och arbetet behöver fortsätta för en omställning av näringslivet för att skapa konkurrenskraft.

Upphandling uppmärksammas allt mer som ett verktyg att nå ett fossilfritt samhälle, framförallt inom transporter. Kunskapen om energisystemet och kraftförsörjning har ökat hos företag och offentlig sektor både på grund av händelser i omvärlden med ökade elpriser, men också gemensamma satsningar i Östra Mellansverige. Höga energipriser och insatser från stödsystemet kring energi har lett till ökad energieffektivisering och omställning till förnybar energi.

Smart Move ska attrahera och behålla kompetens i länet. Arbetet drivs av Business Region Örebro och Örebrokompaniet i nära samarbete med Handelskammaren i Mälardalen samt Örebro universitetet. Det finns en ökad medvetenhet om vikten av att attrahera och behålla kompetens/talanger till och i länet.

Under pandemin s ökad efterfrågan på bostäder på landsbygden. En sådan trend kan förbättra kompetensförsörjningen, förbättra det lokala näringslivets konkurrenskraft, leda till bättre underlag för förskolor och skolor på landsbygden samt stärka förutsättningarna för service och föreningsliv. Men det finns också ökad risk för exploatering av jordbruksmark, samt ökat behov av biltransporter. De senaste årens omvärldshändelser har lett till minskad rörlighet på bostadsmarknaden. Det kan leda till svårigheter att rekrytera rätt kompetens, att lokalt näringsliv hämmas på grund av minskad efterfrågan, svårigheter att hitta sin första bostad samt trångboddhet för familjer i behov av större bostad. Möjligheten till distansarbete och tillgång till bredband är viktigt för att stärka landsbygdens förutsättningar.

Etableringen av Wa3rm - Sveriges grönaste industriprojekt – skapar över 200 nya gröna jobb och Sveriges största växthusbaserade tomatodling och Europas första landbaserade räkodling. De cirkulära lösningarna kan attrahera till sig fler etableringar och öka utvecklingsmöjligheterna

för länet och på sikt innebära skapandet av ett kunskapscentrum kring industriell symbios. Det som främst bidragit till etableringen är långsiktigt strategiskt arbete med tydliga prioriteringar i Business Region Örebro med en god samverkan mellan kommuner, BRO, företag och myndigheter för att marknadsföra Örebroregionen som ett attraktivt investeringsalternativ.

Flera förflyttningar har gjorts för att stärka en systemuppbyggnad för hållbart näringsliv och innovation. Arbetet för att skapa ett hållbart och effektivt innovationssystem bygger på en gemensamt framtagna målbild tillsammans med kommuner, Region Örebro län, Örebro universitet och andra aktörer. Som ett resultat av det har Region Örebro län Innovation AB bildats för att öka möjligheten för långsiktigt effektivare resursanvändning och tydligare styrning mot identifierade innovationsbehov. De långsiktiga effekterna förväntas bli fler kunskapsintensiva företag, fler nya, innovativa företag samt utveckling av fler innovativa idéer i befintliga företag och offentlig sektor. Det har även bildats ett industriellt utvecklingscenter, IUC, tack vare ett stärkt industriellt utvecklingsarbete. Det möjliggör en tydligare rollfördelning mellan innovationssystemets aktörer och bidrar till en effektivare leverans mot företagen. Det finns en gemensam och ökad förståelse och kunskap kring industrins betydelse för den regionala ekonomin samt industrins förutsättningar för hållbar utveckling. Alla insatser i IUC kommer vara hållbarhetssäkrade på olika sätt. Innovationsutveckling kopplat till AI i Örebro län pågår och en särskild insats kopplat till AI Hälsa har påbörjats.

Cykel som transportslag prioriteras mer, både från nationella aktörer och i länsplanen för transportinfrastruktur samt beslut om ny regional cykelplan. På sikt väntas det bidra till förbättrad folkhälsa och minskade utsläpp. Det finns ett ökat fokus på tåg som transportmedel genom regeringsuppdrag till Trafikverket om att utreda Oslo-Stockholm. Återhämtningen i kollektivtrafikresande efter pandemirestriktionerna har varit snabbare än förväntat.

Övergripande insatser riktade till besöksnäringens företag har ökat tillgängligheten till, utbudet av och samverkan kring natur-, kultur- och måltidsupplevelser. Digitaliseringen hos besöksnäringens företag har ökat. Hållbara transporter till besöksmål i naturen med Närtrafiken ökar tillgängligheten och bidrar till ökad inkludering och hållbart näringsliv. Ett sektorsövergripande samarbete mellan offentlig sektor, kultur, privat näringsliv, universitet samt civilsamhälle används allt oftare kring lösningar när det gäller upplevelser och evenemang.

Utmaningar

De kriser som drabbat världen de senaste åren och den kommande lågkonjunkturen påverkar allt utvecklingsarbete, både på samhällsnivå och individnivå, och verkar som motkrafter till arbetet med att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin. I näringslivet mattas tillväxtviljan, investeringstakten sjunker, tilltron till framtiden sviktar. Den gröna omställningen kan sakta in. Företag vågar inte investera i förnybart eller göra större energieffektiviseringsåtgärder. Fordonsflottorna ställer inte om i tillräckligt snabb takt till förnybara drivmedel och el och effektbrist kan minska takten i utbyggnad av laddinfrastruktur. På individnivå riskerar lågkonjunkturen leda till större skillnader mellan olika grupper och det önskvärda läget kopplat till god, jämlik och jämställd folkhälsa.

Lågkonjunkturen påverkar den offentliga sektorns ekonomi och nivå på välfärden, vilket ytterligare förstärks av kompetensbrist i samhällets alla sektorer. Det finns en osäkerhet kring om ny nationell politik ger förändrade förutsättningar för den regionala utvecklingspolitiken.

Innovation och nya lösningar är viktigare än någonsin för att möta samhällets utmaningar.

Våra etablerade system och strukturer sätter ibland hinder för att kunna hantera samhällets komplexa utmaningar och försvårar samverkan mellan perspektiv och organisationer. Det räcker inte längre att varje del gör sitt bästa, för helheten blir fel om systemperspektivet saknas. Under de senaste åren har ett arbetssätt som utgår från systemperspektiv, där fokus istället har satts på behovet. Det är en utmaning och det krävs mod att ställa om till nya arbetssätt samtidigt som gamla strukturer finns kvar.

Mål: Region Örebro län har ett regionalt ledarskap som skapar tillit, förtroende och ett gemensamt lärande hos länets aktörer.

Kommentar

Partnerskapet för regional utveckling har varit delaktig i uppdateringen av den regionala utvecklingsstrategin som främst pågick under 2021. Det ledde fram till att en uppdaterad RUS antogs av regionfullmäktige i april. I uppdaterade RUS vässades skrivningar om genomförande. Fokus har legat på uppföljning för ett utmaningsdrivet genomförande och som ett sätt att stärka hållbarhetsarbetet. Och att uppföljning ska vara grund för agerande och att insatser ska leda till likvärdiga förutsättningar i hela länet. Under året har partnerskapet deltagit i arbetet med att se över genomförandet av RUS som ska leda till ett bättre och mer effektivt genomförande. I det arbetet har fem vägledande principer för genomförandet av RUS tagits fram: vi har helhetssyn, vi sätter behovet i centrum, vi samskapar över organisations- och områdesgränser, vi testar i liten skala, vi lär och följer upp. Uppdateringen av RUS och arbetet med genomförandet har skett i nära samverkan med partnerskapet, vilket lett till att partnerskapet har ett högt förtroende för Region Örebro län som regionalt utvecklingsansvariga.

Detta mål avser regionstyrelsens ansvar för den regionala utvecklingsstrategin.

Indikatorer	Utfall	Målvärde		
Andel organisationer inom partnerskapet för regional utveckling, som har mål och prioriteringar som kopplar till RUS, i sin verksamhetsplan ska öka.	31%	20%		—
Kommentar Andel organisationer som har mål och prioriteringar som kopplar till RUS har ökat jämfört med föregående år och i förhållande till basmätningen år 2019. Mätningen 2022 visar att 31 procent har målformuleringar och/eller prioriteringar hämtade från RUS, jämfört med 20 procent år 2021, 8 procent år 2020 och 20 procent år 2019. 31 procent av organisationerna i partnerskapet uppger att de till viss del har använt RUS som underlag för sin verksamhetsplanering, vilket innebär att det totalt är 62 procent (7 av 11) som använder RUS i någon omfattning som underlag för verksamhetsplaner. Denna indikator avser regionstyrelsens ansvar för den regionala utvecklingsstrategin.				
Andel organisationer inom partnerskapet för regional utveckling, som har högt förtroende för Region Örebro län i rollen som regionalt utvecklingsansvarig ska öka.	82%	56%		—
Kommentar Förtroendet för Region Örebro län i rollen som regionalt utvecklingsansvarig har ökat sedan 2019, men minskat något från år 2021. Mätningen 2022 visar att 82 procent antingen har högt eller mycket högt				

Indikatorer	Utfall	Målvärde
förtroende för Region Örebro län. Detta kan jämföras med år 2021 då motsvarande siffra var 87 procent. År 2020 var siffran 69 procent och år 2019 var siffran 56 procent. Ingen angav lågt förtroende i 2022, 2021 eller 2020 års mätning, medan 6 procent angav lågt förtroende år 2019. Denna indikator avser regionstyrelsens ansvar för den regionala utvecklingsstrategin.		
Andel organisationer som använder statistik och underlag kopplat till RUS, för uppföljning och/eller nya beslut ska öka.	41%	47% —
Kommentar Andelen organisationer som använder statistik och underlag kopplat till RUS, för uppföljning och/eller nya beslut har minskat i jämförelse med basmätningen år 2019, men ökat i förhållande till år 2020-2021. Mätningen 2022 visar att 41 procent använder rapporter, statistik eller annan information från RUS, jämfört med 7 procent år 2021, 39 procent år 2020 och 47 procent år 2019. Det är även en högre andel som svarat Nej år 2022 jämfört med de tre tidigare åren. Denna indikator avser regionstyrelsens ansvar för den regionala utvecklingsstrategin.		

Mål: Handlingsplaner och insatser kopplade till RUS integrerar viktiga perspektiv som jämställdhet, barn och unga, internationellt samarbete samt inkludering.

Kommentar

Andelen handlingsplaner som är jämställdhetsintegrerade har ökat. Andelen handlingsplaner som integrerar perspektiven barn och unga, internationellt samarbete samt integration har också ökat.

Detta mål avser regionstyrelsens ansvar för den regionala utvecklingsstrategin.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Andel handlingsplaner kopplade till RUS som är jämställdhetsintegrerade ska öka.	71%	58% —
Kommentar Andel handlingsplaner som är jämställdhetsintegrerade har ökat. Av de 17 handlingsplaner som är kopplade till RUS, så är 12 (71 procent) jämställdhetsintegrerade, jämfört med 69 procent år 2021, 64 procent år 2020 och 58 procent år 2019. Denna indikator avser regionstyrelsens ansvar för den regionala utvecklingsstrategin.		
Andel handlingsplaner kopplade till RUS som har integrerat perspektiven som anges i den regionala utvecklingsstrategin, där det är relevant, ska öka.	88%	67% —
Kommentar Andel handlingsplaner som integrerat perspektiven barn och unga, internationellt samarbete samt integration har ökat. Av 17 handlingsplaner har 15 (88 procent) integrerat minst ett av perspektiven. Av dessa 15 handlingsplaner har fyra integrerat samtliga perspektiv och sju har integrerat två perspektiv. 58 procent har integrerat barn och unga, 58 procent har integrerat internationellt samarbete och 58 procent har integrerat integration. Denna indikator avser regionstyrelsens ansvar för den regionala utvecklingsstrategin.		

Strategi: Storregionalt och internationellt samarbete

Strategier för storregionalt och internationellt samarbete

- Att samverka storregionalt för att stärka länets utveckling.
- Att samverka internationellt enligt Region Örebro läns internationella strategi för att stärka länets utveckling.

Kommentar

Region Örebro län deltar i Mälardalsrådets samarbete En Bättre Sits samt ingår i två regionala tågssystem genom sitt delägarande i Mälardalstrafik och Tåg i Bergslagen. Internationellt verkar Region Örebro län bland annat genom sitt delägarande i bolaget Oslo-Stockholm 2.55 samt deltagande i CPMR, Scandria Alliance med mera. Genom delägandet av Central Sweden bevakas internationella frågor i Bryssel.

4 Framtida utmaningar

- Kompetensförsörjning
- Kostnadsökningarna inom transportinfrastrukturen.
- Beslut om inkludering av Oslo-Stockholm i ScanMed-korridoren.
- Planläggning av det undre luftrummet.

Framtida utmaningar

Kompetensförsörjningen är en stor utmaning. Det är brist på samhällsbyggare som ska bygga infrastrukturen. Här tas ett samlat grepp genom Mälardalsrådet men specifikt för Örebro län är arbetet med ett järnvägsskolege i Hallsberg aktuellt.

Pandemin Covid-19 är inte längre en samhällsfarlig sjukdom. Det finns en utmaning i om det kommer andra liknande virus i framtiden som ger liknande påverkan på samhället.

För transportinfrastrukturområdet ligger de framtida utmaningarna i de kostnadsökningar som är i projekten i beslutad länsplan för regional transportinfrastruktur vilket gör att alla åtgärder som finns med inte går att genomföra. Kostnaderna för infrastruktur, som betalas via länsplanen, har ökat med 30-40%. Det innebär att den nyss antagna länsplanen kan behöva revideras/justeras redan våren 2023 på grund av att det blivit så stora förändringar i kostnader. Beslutad nationell plan innehåller också för få nya objekt jämfört med tidigare nationella plan och att redan beslutade objekt åter upp den ramutökning som kommit till stånd. Också detta på grund av kostnadsökningar.

Att europeiska rådets förslag om att inkludera Oslo-Stockholm i ScanMed-korridoren går igenom när EU-parlamentet fattar beslut om reviderad TEN-T-förordning under hösten 2023. Aktiviteter för att detta beslut ska tas i enlighet med Region Örebro läns vilja kommer genomföras under första halvåret 2023. Ny TEN-T förordning träder i kraft den 1 januari 2024. Arbetet med att planlägga det undre luftrummet kommer ta resurser i form av både tid och pengar under 2023.

Även det säkerhetspolitiska läget, framtida energiförsörjning, omställning av transportsystemet, förnyat intresse av gruvetableringar etcetera kommer ställa ökade krav på samverkan i länet för

att förhålla sig på lämpligt sätt bland annat gällande markanvändning i länet.

Inom samhällsplaneringsområdet finns det utmaningar i ovissheten om hur bostadsmarknaden utvecklar sig. Pandemin har skapat en förändrad syn på närvaron på arbetsplatsen och det i sin tur skapar en annan efterfrågan på bostäder i andra lägen än tidigare och även ett annat resemönster. Vilka effekter kvarstår? Har någon uppstått som ännu inte framkommit? Denna utveckling kommer behöva följas och analyseras. Detta kan också skapa utmaningar för de kommuner som tidigare haft en utflyttning om befolkningen återigen ökar till en nivå som den kommunala och regionala servicen inte är anpassad för. Inflationen är också en utmaning då den hämmar nyproduktion och möjligheten att skaffa sig en ny bostad.

Det kommande året kommer att präglas av ett intensivt arbete med att sprida information och ge projektstöd i olika former kopplade till strukturfonds- och sektorsprogram, inklusive de territoriella samarbetsprogrammen Interreg. Tillsammans med Brysselkontoret, Central Sweden kommer förvaltningen behöva fortsätta med större mobiliseringsinsatser samt öka egen mottagarkapacitet för att länets aktörer ska dra nytta av det europeiska samarbetet.